

Ändringar i förordningen om sjömansskatt

Riksdagen har nu antagit det i propositionen nr 50 framlagda förslaget om ändringar i förordningen om sjömansskatt, BeU nr 36 och SFS nr 107. Ändringarna innebär att krigsrisk tillägg och motsvarande ersättning skall kunna undantas från sjömansskatt efter prövning av Kungl. Maj:t eller myndighet som Kungl. Maj:t förordnar. Vidare har tiden för ansökan om jämkning utsträckt.

Närmare redogörelse för ändringarna lämnas nedan. Eftersom huvuddelen av tidskriftens läsare inte kommer i närmare kontakt med sjömansskatten skall emellertid först några rader ägnas en sammanfattning av principerna för sjömansskatten.

Denna är en statlig skatt som tas ut i stället för statlig och kommunal inkomstskatt samt i stället för avgifter till folkpensionering och till allmän sjukförsäkring. Kommunerna och de allmänna sjuk-kassorna får i sin tur kompensation av staten.

Sjömansskatt utgår för inkomst ombord i svenska handelsfartyg. Undantagen från sjömansskatt är dock inkomst ombord i mindre fartyg eller fartyg som huvudsakligen används i hamnar, på floder och insjöar eller inomskärs.

Här bosatta sjömän erlägger skatt efter tabell, när- eller fjärrtabell. I Danmark, Finland eller Norge bosatta sjömän betalar vid anställning ombord i svenska fartyg sjömansskatt efter samma grunder som gäller för i Sverige bosatta sjömän.

Övriga sjömän i svenska fartyg betalar skatt med 15 procent av den beskattningsbara inkomsten ombord. Dessa sjömän befrias emellertid om de kan visa att de är skattskyldiga i annat land för inkomsten ombord.

Ombord handhas skattefrågorna i allmänhet av den s. k. gnisten, radiotelegrafisten, men huvudredaren bär ansvaret i sista hand. Skatten erlägges genom skatteavdrag från lönen. Skatten är konstruerad såsom en definitiv källskatt, varför eftertaxering inte kan ske. Har redaren underlåtit att dra skatt eller har skatt dragits med ett för lågt belopp kan emellertid redaren genom revisionskrav åläggas att betala felande skatt. Redaren har regressrätt mot sjömannen. Revisionskrav kan bara riktas direkt mot sjöman, som lämnat oriktiga uppgifter.

På grund av sjömansskattens konstruktion sker inte någon taxering till sådan skatt. Vissa kostnader och ortsavdrag har beaktats vid upprättandet av skattetabellerna. Särskilda personliga förhållanden kan dock påverka skatten i det enskilda fallet. Dessa kan emellertid inte bedömas ombord utan man har måst införa ett särskilt jämningsinstitut, som handhas av sjömansskattenämnden, som är knuten till länsstyrelsen i Göteborg. Bland de jämningsgrundande omständigheterna märks t. ex. nedsatt skatteförmåga eller underskott på förvärvskälla, som inte kan utnyttjas vid taxering för inkomst i land. — Eftersom ortsavdraget beaktas vid upprättande av tabellerna och beräk-

nas för månad skulle en studerande som arbetar under ferier kunna komma i sämre läge vid anställning ombord än i land. Detta kan också korrigeras genom jämkning. Om en ansökan om jämkning bifalles av sjömansskattenämnden restitueras sjömansskatten i motsvarande mån.

Ändringarna i förordningen om sjömansskatt

Krigsrisktillägg

Innan sjömansskatten eller dess föregångare den särskilda sjömansskatten infördes beskattades inkomst ombord enligt kommunalskattelagen och förordningen om statlig inkomstskatt. Principiellt utgjorde krigsrisktillägg skattepliktig inkomst. Inför svårigheterna att hålla igång sjöfarten under andra världskriget måste statsmakterna emellertid göra ett avsteg från principerna och undanta krigsrisktilläggen från beskattning.

Numera utgör sådana ersättningar principiellt inkomst ombord, som skall beskattas enligt förordningen om sjömansskatt. I början av detta år aktualiserades ånyo frågan om att undanta krigsrisktillägg från beskattning. Särskilt starkt var detta krav eftersom man i Norge och Danmark undantagit dessa tillägg från sjömansskatt, vilket skedde från den 1 januari 1967 respektive den 1 januari 1969.

Enligt våra dubbelbeskattningsavtal med Danmark och Norge beskattas inkomst av arbete, som utförs ombord, i respektive fartygs hemland. Om vi inte skulle följa exemplet i grannländerna kunde det uppstå allvarliga rekryterings-svårigheter för fartyg, som seglar på krigsriskzoner. Med hänsyn härtill ansåg sig 1967 års sjömansskattekommitté, som är

sysselsatt med en allmän översyn av förordningen om sjömansskatt, föranledd att lägga fram ett separat förslag om bl. a. skattefrihet för krigsrisktillägg.

Nästan samtliga statliga remissinstanser var kritiska eller direkt avvisande mot att göra undantag för inkomst, som principiellt är av skattepliktig natur. Med hänsyn till att vi i stort sett har en internordisk sjömansbeskattning samt att beskattningen regleras genom specialförfattningar är det svårt att förstå denna inställning. Finansministern delade inte heller remissinstansernas betänkligheter till fullo.

Sedan BeU utan erinran tillstyrkt förslaget har detsamma antagits av riksdagen. Bestämmelsen om skattefrihet för krigsrisktillägg har intagits i 2 § förordningen om sjömansskatt. För skattefrihet fordras dock prövning av Kungl. Maj:t eller myndighet som Kungl. Maj:t bestämmer. Tekniskt har skattefriheten utformats såsom ett avdrag vid bestämmandet av den beskattningsbara inkomsten ombord. Krigsrisktilläggen skall dock fortfarande ingå vid beräkning av pensionsgrundande inkomst och arbetsgivaravgift m. m. – De nya bestämmelserna gäller krigsrisktillägg, som utbetalas fr. o. m. ingången av 1967.

Utsträckt tid för ansökan om jämkning

Före de nu införda ändringarna i förordningen om sjömansskatt fordrades att ansökan om jämkning skulle vara inkommen före juli månad året näst efter beskattningsåret. Ansökningarna skall ställas till sjömansskattenämndens verkställande organ, sjömansskattekontoret. Trots all den upplysning, som bedrivits av det välorganiserade sjömansskatte-

kontoret, har ett stort antal jämningsansökningar kommit in för sent. Detta gäller särskilt ansökningar från studerande, som inte sällan fått felaktiga eller oklara upplysningar ombord. Kommittén befara- de också att myndigheter i land utan när- mare kännedom om sjömansbeskattnin- gen lämnat vilseledande upplysningar. Svårigheter uppkom också därigenom att många skattskyldiga stod helt främmande för systemet med en definitiv källskatt. Det har också visat sig att utomlands bo- satta sjömän haft svårigheter att iaktta tiden för jämkning. Kommittén framhöll också det olämpliga med den nuvaran- de ordningen d. v. s. att skilda tider gäll- de för ansökan om jämkning och om rät- telse av skatt. I det senare fallet skall an- sökan ha kommit in först före utgången

av andra kalenderåret efter beskattnings- året. Kommittén föreslog därför att tiden för ansökan om jämkning skulle utsträc- kas till samma tidpunkt, som gäller för ansökan om rättelse.

Kommitténs förslag tillstyrktes av samt- liga instanser och propositionen har nu antagits av riksdagen.

Bestämmelsen återfinns i 13 § förord- ningen om sjömansskatt. Den träder i kraft dagen efter den då författningen utkommit från trycket. Har ansökan om jämkning, som avser beskattningsåret 1967 och som inkommit till sjömansskat- tekontoret före ikraftträdandet, inte upp- tagits till prövning på grund av att den inkommit för sent, skall den utan ansö- kan åter upptas till prövning.

H. B.